

ærede Medlem fra Lejre (N. Frederiksen) hørte dertil — har foreslaaet 10 pCt., men jeg maa dog sige, at det ærede Medlem fra Lejre mente, at for de Godsers Vedkommende, hvor der var Tale om Hjemfaldsret, skulde der betales 20 pCt. Men ellers har Flertallet i Landbokommissionen foreslaaet 10 pCt., der altsaa nu er sat op til 20 og 25 pCt. Hvilken Procent man skal sætte, er naturligvis et Spørgsmaal, der maa overvejes i det kommende Udvalg, men givet er det efter min Opfattelse, at en Del maa indbetales til den danske Statskasse, naar disse Len og Stamhuse bliver givet fri. Ved Siden heraf findes der i Lovforslaget — og noget lignende er Tilfældet ved Landbokommissionens Forslag — en Bestemmelse om, at en Trediedel af Jorden skal overgives til Staten, naturligvis mod Erstatning. Paa den Maade vil man komme i Besiddelse af 30 000—40 000 Tdr. Land, og herpaa kan man oprette ikke saa ganske faa Brug. Endvidere findes der en Bestemmelse om, at to Femtedele af de Værdier, som overtages af Besidderen, skal sikres de to følgende Successorer med Halvdelen hver. I det hele tror jeg ikke, der er meget at indvende imod Bestemmelserne i § 4. Man skal efter min Mening, og det kan vi vist alle være enige om, gøre Ret og Skel til alle Sider og affatte Lovforslaget saaledes, at ogsaa Lensbesidderne har Følelsen af, at det for det første er Alvor med at faa denne Sag ordnet, men at man paa den anden Side heller ikke vil gaa deres Rettigheder for nær.

Det sidste Lovforslag er jo Forslag til Lov om Erhvervelse af Jord til Opretelse af mindre Landbrug og til Byggepladser m. v. Der skal ifølge dette Lovforslag vælges et Nævn paa 7 Medlemmer, 1 Formand og 6 Medlemmer, der skal bo i Landets forskellige Egne, og de skal holde Øje med, hvor der muligt kan faas Jord til Købs, som af Staten kan benyttes til Udstykning til mindre, selvstændige Landbrug. Jeg tror, det er en meget fornuftig Foranstaltning, at man paa den Maade i den frie Omsætning, i den frie Handel, vil købe Jord, og særlig har man vel her tænkt paa Jord fra de større Gaarde. For at man kan faa et Begreb om, hvor mange store Gaarde der egentlig kommer i Handelen i den frie Omsætning, skal jeg oplyse, at der i Aaret 1911 — for ikke at tage et af Krigsaarene — under fri Omsætning blev solgt af Ejendomme paa over 12 Tdr. Hartkorn 129, der havde et samlet Hartkornstilliggende af 2 267 Tønder,

og i 1912 blev der afhændet af den Slags Ejendomme i alt 107, der havde et Hartkornstilliggende af 2 372 Tønder. Man vil heraf forstaa, at det er ikke ringe Arealer, der vil kunne skaffes til Veje, hvis man køber fra disse store Gaarde. Derfor finder jeg, at det er en meget fornuftig Foranstaltning at holde Øje med, hvor der kan faas Jord til Købs.

Lovforslagets § 3 handler om Forkøbsret for Staten, hvor der er Tale om Tvangsauktion over større Landejendomme, og det kan jeg for mit Vedkommende billige. Der har ikke været mange Tvangsauktioner i den senere Tid, og Tvangsauktioner er absolut ikke noget, man bør ønske, men der kommer visnok atter en Periode, hvor adskillige af disse større Ejendomme vil komme frem til Tvangsauktion, og da vil det efter min Opfattelse være naturligt, at Staten faar Forkøbsret.

I § 4 findes en Bestemmelse om Ekspropriation, og her vil jeg straks sige, at det forekommer mig, at man maa være en Smule forsigtig. Jeg tror ikke, man behøver at have en særlig Paragraf herom, da der foreløbig og i lang Tid sikkert vil komme Jord nok frem, saa at man ikke behøver at ekspropriere. Jeg vil oplæse et lille Afsnit af en Betænkning, som Venstre har affattet, og som vil fremkomme i Aftenbladene. Den behandler netop Spørgsmaalet om Ekspropriation, og vi mener, som sagt, at der kommer Jord nok frem, uden at man behøver at gaa til Ekspropriation. Vi mener, at man kun kan gaa med til Ekspropriation af Jord til de omhandlede Landbrug — altsaa til mindre, selvstændige Landbrug —, „hvis passende Arealer dertil ikke kan faas, og Almenvellet kræver, at saadan Jord skaffes til Veje“. Man vil forstaa, at denne Udtalelse er i meget nøje Overensstemmelse med Grundlovens Paragraf, i hvilken man just stiller den Betingelse, at Almenvellet kræver, at saadan Jord skaffes til Veje, og at man ikke kan faa denne Jord paa anden Maade.

Med Hensyn til Erhvervelse af Bygge- og Havepladser i Byerne er enkelte indenfor Venstre maaske lidt betænkelige, men det meget store Flertal indenfor vort Parti mener, at man ikke kan gaa ud fra, at man i alle Tilfælde kan faa den tilstrækkelige Jord hertil uden at gaa til Ekspropriation. Jeg skal tillade mig at oplæse, hvad vi om denne Sag har skrevet i den Betænkning, der nu offentliggøres: „Erhvervelse af Byggegrund og Havepladser til Arbejderboliger i København, Købstæ-